

de tropische kas

**Jaarverslag van de
Vereniging Vrienden van de
Tropische kas te Beetsterzwaag**

2022

INHOUD:

- INLEIDING
- DE VERENIGING
- ACTIVITEITEN
  - 1. Beheer
  - 2. Openstelling
  - 3. Bezoekersaantallen
  - 4. Rondleidingen
  - 5. Bijzondere activiteiten
  - 6. Contact met leden en publiek
- BESTUUR

JAARREKENING

AFSLUITING

□

Vereniging Vrienden van de Tropische Kas te Beetsterzwaag

Postadres: Utein 107, 9244 AA Beetsterzwaag

Bezoekadres: Kerkepad Oost 16A

contact@tropischekas.nl

www.tropischekas.nl

 Tropische Kas Beetsterzwaag

INLEIDING

2022: een jaar waarin na de Corona-restricties alles weer doorging!

In 2022 zijn er zoals gebruikelijk diverse bezoekers-activiteiten ontplooid bij de Tropische Kas.

Naast de reguliere openingstijden en de mogelijkheden die er dan zijn voor bezoekers, zorgden zoals gebruikelijk het kunstproject van Kunsthuis SYB en de jaarlijkse landelijke Open Monumentendag voor een extra stroom bezoekers aan de Tropische Kas en in bredere zin aan Beetsterzwaag. Ook de altijd druk bezochte Koningsdag in april, Groenmarkt in mei, kunstweekend in juni en de ook goed bezochte Appeldag in oktober zorgden voor topdagen in bezoekersaantallen.

Maar in het bijzonder zijn in 2022 de bezoekersaantallen groot geweest door het effect van de bijzonder goed bezochte tentoonstelling over kunstenares Jeanne Bieruma Oosting, in het park voor de Tropische Kas. Dat bewijst maar weer eens hoe verschillende toeristische en culturele activiteiten in Beetsterzwaag elkaar kunnen versterken.

In 2022 was de kas open van 27 april tot en met 24 oktober. Gedurende die periode zijn er ongeveer 6000 bezoekers geweest. Dit betreft zowel bezoekers tijdens de reguliere openingstijden alsook de bezoekers van de bovengenoemde extra activiteiten.

Start van het seizoen: tijdens de werkdag in april gaan de potplanten naar buiten en worden de kassen schoongemaakt.

Opening van de tentoonstelling Jeanne Bieruma Oosting terug in Beetsterzwaag op 14 mei, op het voterrein van de Tropische Kas.

Er is door de vele betrokken vrijwilligers zoals altijd hard gewerkt om het voorzieningenpeil te handhaven. In 2022 is door enkele vrijwilligers gestart met een monsterklus, namelijk het vervangen van de houten raamwerken van de oude lessenaarskas uit 1869. Met veel inzet, deskundige bouwkundige hulp van enkele vrijwilligers wordt dit belangrijke werk uitgevoerd. Verder is ook in 2022 weer zeer enthousiast door de vele vrijwilligers gewerkt aan onderhoud en instandhouding van het complex.

DE VERENIGING

De Tropische Kas bestaat uit een cultuurhistorisch kassencomplex dat behoort bij het erfgoed van de in de 19e en 20e eeuw in het Lycklamahús wonende adellijke familie Lycklama à Nijeholt. De vereniging Vrienden van de Tropische Kas ziet het als haar taak dit complex te behouden, te

beheren en te exploiteren op zodanige wijze, dat bezoekers ervan kunnen genieten en verenigingsleden plezier beleven aan de werkzaamheden die dit met zich meebrengt. De vereniging had in 2022 ongeveer 300 leden.

Voorzitter Hielke Sevinga spreekt de vrijwilligers toe tijdens het vrijwilligersuitje.

Hiervan waren meer dan 55 actief betrokken bij de uitvoering van de vele werkzaamheden die het functioneren van de vereniging en de kas met zich meebrengt. In de loop van het jaar hebben we van een aantal vrijwilligers afscheid genomen. Hier staat tegenover dat zich in 2022 ongeveer 10 nieuwe vrijwilligers hebben gemeld. Dit is belangrijk om te vermelden, want hieruit blijkt dat er voldoende belangstelling is voor vrijwilligerswerk bij de Tropische Kas.

Het jaarlijkse vrijwilligersuitje werd op de locatie van de Tropische Kas gehouden in de vorm van een gezamenlijke maaltijd die is verzorgd door het lokale bedrijf Savour.

ACTIVITEITEN

1. Beheer

Het beheer is opgedeeld in de aandachtsgebieden buitentuin, oranjeëen, de tropische kas en de opstallen. Voor de tuinwerkzaamheden was een vaste ploeg van ca 20 vrijwilligers actief. De collectie tropische planten in de tropische kas wordt verzorgd door twee vaste vrijwilligers. De opstallen werden regelmatig door een bestuurslid geïnspecteerd. Naar gelang de aard van de werkzaamheden die hieruit voortvloeiden werd óf een professional ingeschakeld óf vrijwilligers aangezocht voorkomende klussen uit te voeren.

Binnen het beheer van het bouwkundige deel van het complex staat de vereniging alweer voor een zeer grote uitdaging. Eerder werd het bestaande dak van de tropische plantenkas in 2020 vernieuwd. Dit om te zorgen voor een beter beheersbaar binnenmilieu, een betere isolatie en daarmee beperking van energiekosten, veiligheid voor vrijwilligers en bezoekers alsook een aanzienlijk verlaagde onderhoudslast.

Renovatie van de lessenaarskas was in 2022 speerpunt van het groot onderhoud. De nieuwe ramen zijn gemaakt in een timmerfabriek. Al het overige werk wordt gedaan door vrijwilligers.

Nu zijn de raamwerken van de historische lessenaarskas uit 1869 aan de beurt. De keuze van materialen destijds brengt met zich mee dat feitelijk het materiaal aan het eind van z'n levensduur is gekomen. Deel-aanpak lost enerzijds de problemen met dit raamwerk/materiaal niet op, brengt anderszins niet de gewenste kwaliteitsverbetering en beperkt ook de jaarlijkse onderhoudslast niet.

Het bestuur had in 2021 een uitvoerige studie opgezet naar de mogelijkheden. In 2022 lag een plan hiertoe voor bij de leden op de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering die op 22 maart is gehouden in zalencentrum de Buorskip. Daarbij is besloten tot grondige aanpak van de lessenaarskas, waarna een projectplan is opgesteld met bijbehorende begroting. De Van Teyens Fundatie in Beetsterzwaag het Iepen Mienskipfonds van de Provincie Fryslân zijn benaderd voor financiële ondersteuning, met positief resultaat.

2. Openstelling

Het kassencomplex was in 2022 op de volgende tijden open voor publiek:

maand	dag	tijd
mei *)	zaterdag en zondag	van 14.00 – 17.00 uur
juni, juli en augustus	donderdag t/m zondag	van 14.00 – 17.00 uur
september, oktober	zaterdag en zondag	van 14.00 – 17.00 uur

Bezoekers werden ontvangen door onze ca 25 gastvrouwen. Op de momenten dat vrijwilligers aanwezig waren om beheeractiviteiten uit te voeren werden belangstellenden ook buiten openingstijden in de gelegenheid gesteld het complex te bezoeken.

Ter voorbereiding op de openstelling wordt jaarlijks in maart een bijeenkomst belegd met alle vrijwilligers. Op deze zogenoemde 'startersavond' worden de ervaringen van het afgelopen jaar besproken, afspraken gemaakt over de openstelling en het rooster. Een goed gevulde informatiemap met informatie over planten en historie ondersteunt het werk van de vrijwilligers. In een logboek werden bezoekersaantallen en opmerkingen en ideeën van de gastvrouwen genoteerd. Voor de bezoekers lag een gastenboek klaar waarin zij hun ervaringen konden beschrijven.

<IS DAAR EEN AARDIG CITAAT UIT TE HALEN?>

Het bezoeken van het kassencomplex is gratis. Op enkele plekken in de kas worden de bezoekers uitgenodigd om een gift te doen, en hier wordt gelukkig ruimhartig gebruik van gemaakt.

3. Bezoekersaantallen

In totaal trok de Tropische Kas in 2022 ongeveer 6000 bezoekers. Bijna de helft hiervan kwam op de dagen dat er een bijzondere activiteit was, ofwel in het dorp, ofwel in de kas zelf:

<i>Datum</i>	<i>Evenement</i>	<i>Aantal bezoekers</i>
27 april	Koningsdag	246
7 mei	Groenmarkt	450
2/3 juli	Kunstweekend	1054
10 september	Monumentendag / Kunstmarkt	545
8 oktober	Appeldag	456

In de onderstaande tabel staat vanaf 2017 het aantal bezoekers per maand vermeld. Het jaar 2020 is weggelaten omdat de kas toen vanwege corona vrijwel niet open is geweest voor bezoekers.

Jaar	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	totaal
2017	285	764	418	1278	467	372	437	0	4021
2018	199	849	436	1092	691	1707	963	4	5941
2019	123	1113	1186	551	621	1686	1352	80	6724
2021	0	105	436	578	695	861	269		2944
2022	298	1007	570	1662	562	990	828		5917

In werkelijkheid was het aantal bezoekers iets hoger dan in de bovenstaande tabel, omdat in deze tabel alleen de bezoekers tijdens de officiële openingstijden zijn vermeld.

4. Rondleidingen

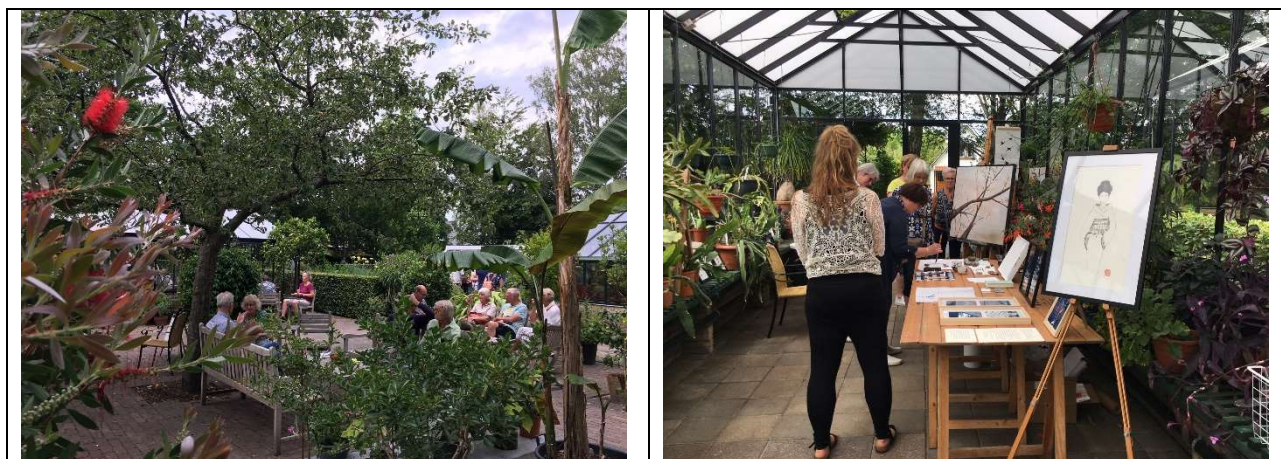
In 2022 zijn er maandelijkse Parken-rondleidingen en rondleidingen op het Tropische Kas complex gehouden. Hiernaast waren er rondleidingen voor groepen op afspraak.

5. Bijzondere activiteiten

De Tropische Kas organiseert jaarlijks enkele bijzondere activiteiten, al dan niet in samenwerking met andere partijen. Uit de bezoekersaantallen (zie hiervoor) blijkt dat deze activiteiten grote aantallen bezoekers trekken. Voor de inwoners van Beetsterzwaag zijn dit gezellige dagen waar men graag op af komt om elkaar te ontmoeten. Voor bezoekers van buiten Beetsterzwaag die voor het eerst naar de kas komen is de verwachting dat zij later nog eens terugkomen om de kas ook eens op een rustiger moment te bezoeken.

In 2022 was er weer een bijzondere samenwerking met Kunsthuis SYB. Kunstenaar Sol Archer maakte een film en werkte daarbij samen met vrijwilligers van de Tropische Kas en inwoners van Beetsterzwaag. Samen met zangeres Jeanette Huizinga creëerde hij een soundscape, waarin vrijwilligers van de Tropische Kas 19e-eeuwse muzikale transcripties van Braziliaanse dierengeluiden uit het archief van het Instituto Hercule Florence reproduceerden. Het resultaat was een film van 15 minuten die o.a. te zien zal zijn op het filmfestival in Rotterdam in 2023.

<https://www.kunsthuisyb.nl/sol-archer-gardening-practices/>

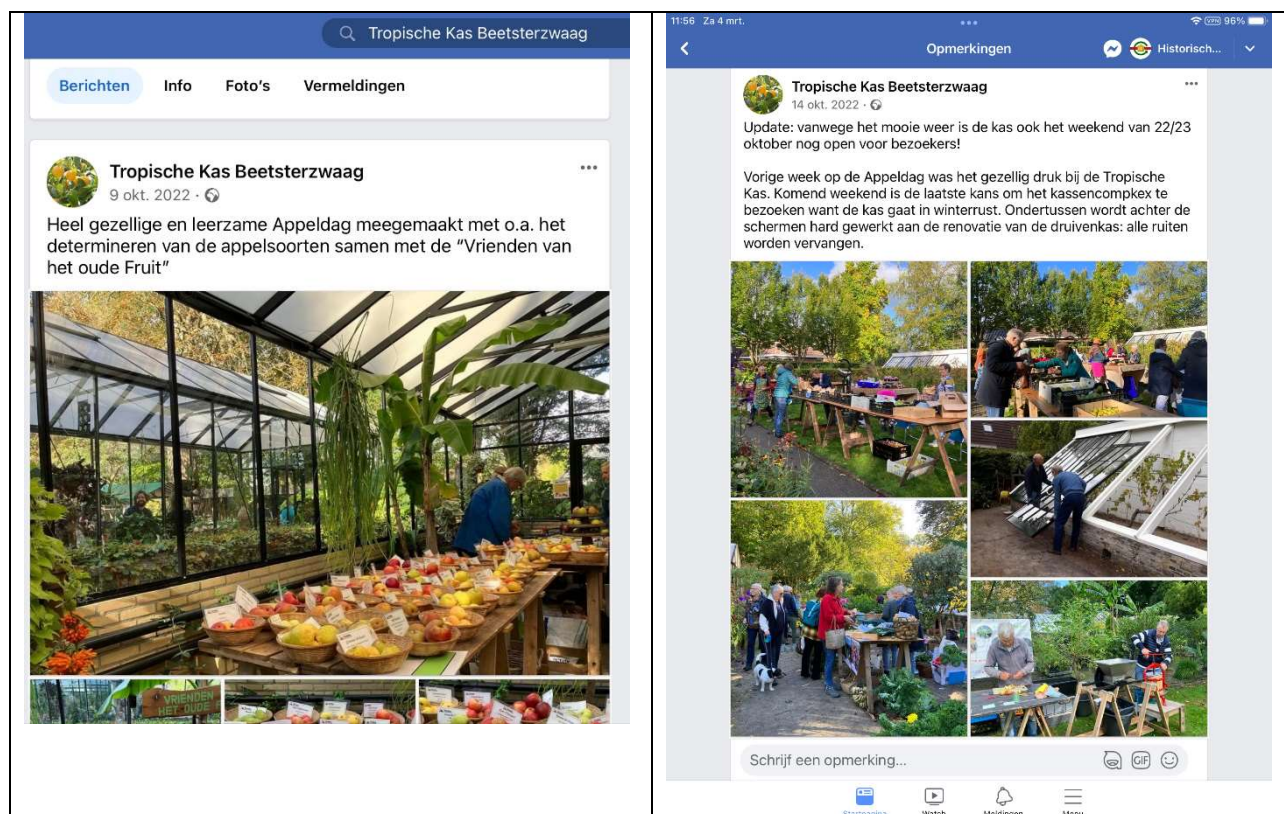

Op 1 en 2 juli deed de Tropische Kas deed mee aan het Kunstweekend. In de orangerie (foto

rechts) was een workshop schilderen op rijstpapier van Ellen Zwanenburg. In het kader van Leeuwarden City of Literature las verhalenverteller Sjoukje Jager het indrukwekkende verhaal “Weerzien” voor.

Op 10 september waren er de landelijke Open Monumentendag (georganiseerd door Historisch Beetsterzwaag) en de Kunstmarkt achter het Lycklamahûs (georganiseerd door Cultbee samen met Kunstinopsterland). De Tropische Kas doet altijd mee aan deze dag. Dit jaar voor het eerst bovendien ook onder de vlag van de Open Tuinen Stichting.

Aan het eind van het seizoen tenslotte was er op 7 oktober weer de jaarlijkse Appeldag.

De Tropische Kas heeft 760 volgers op facebook, hierboven twee berichten.

De kas stelde haar complex in 2022 verder o.a. beschikbaar voor:

- Enkele fotoshoots voor huwelijken en andere (familie)gebeurtenisen.
- Het vieren van jubilea en verjaardagen
- Het houden van vergaderingen
- Een familiereünie.

Het winterhalfjaar is het complex gesloten voor bezoekers. In de Tropische Kas echter groeit en bloeit alles door. De groengroep werkt dan ook gewoon door in de winter.

6. Contact met leden en publiek

De bijna 300 leden van onze vereniging hebben dit jaar enkele mailberichten en twee nieuwsbrieven ontvangen. Door natuurlijk verloop neemt het ledental geleidelijk aan af. Het is de bedoeling om deze trend in 2023 te keren door een ledenwerfcampagne op te zetten.

Verder zijn waar mogelijk maandelijks persberichten verstuurd naar de huis-aan-huis-bladen en de regionale kranten om de rondleidingen onder de aandacht te brengen. De Sa en de Woudklank /

Drachtster Courant hebben diverse grotere artikelen gewijd aan de Tropische Kas. Daarnaast is een rondleider geïnterviewd in het programma Op en Ut van Omrop Fryslân.

Artikelen die in 2022 in de Sa zijn verschenen en zijn terug te lezen op www.sa24.nl

Maandelijks rondleidingen:

<https://www.sa24.nl/nieuws/algemeen/25065/weekendtip-rondleiding-tropische-kas>

Parkenrondleiding:

<https://www.sa24.nl/nieuws/algemeen/25079/weekendtip-parkenrondleiding-in-beetsterzwaag>

Groenmarkt:

<https://www.sa24.nl/nieuws/algemeen/24537/drukke-groenmarkt-bij-tropische-kas>

Appeldag:

<https://www.sa24.nl/nieuws/cultuur/25365/de-appeldag-een-dag-vol-fruit-uit-eigen-tuin>

Wat betreft social media is met name gebruik gemaakt van facebook. Omdat het kassencomplex zo fotogeniek is, blijkt dit een uitstekend medium te zijn om onze doelgroep te bereiken. Onze berichten worden vaak gedeeld.

BESTUUR

Het bestuur van onze vereniging bestond in 2022 (grotendeels) uit zes leden. Eén van de bestuursleden is op eigen verzoek teruggetreden. De bestuursleden hebben naast hun bestuurstaak tevens een specifieke taak binnen het beheer en exploitatie.

De bestuursleden zijn:

- Hielke Sevinga, voorzitter
- Fetje Wilpstra, secretaris
- Heleen Verhage, penningmeester
- Jochem Knol, lid
- Hélène Verzijl, lid

Het bestuur kwam in 2022 negen keer bijeen voor een bestuursvergadering. Hier werden de lopende zaken besproken, de beleidslijnen uitgezet en de wekelijkse werkmiddagen en incidentele werkzaterdagen voorbereid.

Een belangrijk speerpunt was ook in 2022 het beheersbaar maken van kosten van energievoorzieningen en beheersen kosten waterverbruik. Op alle fronten is hierover nagedacht en aan gesleuteld. Er zijn stappen gezet om een nieuwe watermeter te krijgen met lagere vastrecht kosten. Dit heeft in goede samenwerking met Gemeente Opsterland in 2022 zijn beslag gekregen. Verder zijn met gemeente Opsterland de extreem hoge verbruikskosten van water afgerekend. Het bleek dat men vanuit de gemeente de vijver vulde met kraanwater (via onze meter). Inmiddels is dat gestopt.

In 2021 zijn plannen voor groot onderhoud van de lessenaarskas ontwikkeld, verder uitgewerkt en zijn eerste fondsenwervingen gestart ter bekostiging. Het uitgewerkte plan werd in 2022

voorgelegd aan de leden. Een en ander heeft inmiddels geleid tot een belangrijke financiële toezegging van de Van Teyens Fundatie. En het project is in 2022 van start gegaan

Met de volgende organisaties hadden we intensief contact:

- Gemeente Opsterland, cluster groenvoorzieningen en de afdeling Maatschappelijke Ontwikkeling
- Gemeente Opsterland
- Stichting Historisch Beetsterzwaag
- Kunsthuis SYB
- Groei & Bloei afdeling Drachten
- Vereniging voor Veldbiologie, KNNV afdeling Drachten

AFSLUITING

Door de inzet van de vele vrijwilligers en het bestuur de exploitatie en het beheer van ons mooie complex goed geborgd.

We werken verder aan de eerder ingezette initiatieven:

- In 2022 is gestart met de vernieuwing van het raamwerken van de lessenaarskas.
- Er wordt gewerkt aan een systematische beschrijving van de plantencollectie, voor een beter informatie aan de bezoekers, maar ook als lesmateriaal voor educatieve doeleinden.
- Het bestuur streeft naar een borging van de aanwezige deskundigheid voor de toekomst en een verdeling van taken die voortzetting van de beleidslijnen voor alle vrijwilligers uitvoerbaar houdt. In het bijzonder zal het bestuur aandacht besteden aan een meerjaren grootonderhoud plan.
- Vanaf Koningsdag 2023 hopen we weer veel te kunnen bezoekers ontvangen in het mooie historische kassencomplex. De jaarlijkse evenementen zullen weer georganiseerd worden, waarbij wordt samengewerkt met diverse andere organisaties in en rond Beetsterzwaag.